

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ҺУГУГЛАРЫ ҺАГГЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аиләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һугуғларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һугуғларына етинасызлыг вә нифрәтин бәшәријјәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлығына малик, горху вә еһтијачдан азад олдуғлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријјәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибдад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмин етмәк үчүн инсан һугуғларынын ганунун һакимијјәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијјини нәзәрә алараг,

халғлар арасында мөһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәјин вачиблијјини нәзәрә алараг,

Бирләшмиш Милләтләрин халғларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һугуғларына, инсан шәхсијјәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һугуғ бәрабәрлијјинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јахшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дөвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һугуғларына вә әсас азадлығларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә кәтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һугуғ вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәммин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијјәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һугуғлары һаггында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијјәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәммин һугуғ вә азадлығларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бејнәлхалғ сәвијјәдә тәрәггипәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халғлары, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халғлары арасында үмумиликдә вә еффеktiv танынмасы вә һәјатә кечирилмәсинә сәј кәстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халғлар вә бүтүн дөвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һугуғларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда давранмалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилинән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијјәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һугуғ вә азадлығларә малик олмалыдыр.

Бундан әлава, һәммин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәммин әразинин мүстәгил, гәјумлуғ алтында олан, өзүидарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мөһдудлашмыш олмасындан асылы олмајараг,

сијасы, һүгуи вә бејнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир ајры-сечкилик гојулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин јашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һүгуу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ја асылы вәзијјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаған едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәјә вә ја гәддар, гејри-инсани вә ја онун ләјагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәрүз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмајараг өзүнүн һүгуг субъектлтилијинин танынмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һүгугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәјаннамәни позан һәр һансы ајры-сечкиликдән вә белә ајры-сечкилијә һәр һансы чәһддән бәрабәр мүдафиә олунма һүгугуна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конститусијанын вә ја ганунун она вердији һүгугларын позулмасы заманы сәләһијјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һүгугларынын бәрпа олунмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ја сүркүнә мәрүз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һүгуг вә вәзифәләринин тәјини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинајәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәјјәнләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һүгугуна маликдир.

Маддә 11

1. Чинајәт төрәтмәкдә иттиһам олунан һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн имканларын тәмин олундуғу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбут олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һүгуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ја бејнәлхалг һүгуга әсасән төрәдилдији заман чинајәт һесаб едилмәјән һәрәкәт вә ја һәрәкәтсизлик үчүн чинајәтдә иттиһам олуна билмәз. Ејни заманда чинајәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдахиләјә, евинин тохунулмазлығына, мәктублашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдахилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүгуу вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јашајыш јери сечмәк һүгуғуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә дахил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүгуғуна малиқдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүгуғуна малиқдир.
2. Бу һүгүг һәгигәтән дә гејри-сијаси чинајет вә ја Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүгуғуна малиқдир.
2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлығыны дәјишмәк һүгүгундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудижјет гојулмадан никаһа дахил олмаг вә аилә гурмаг һүгуғуна малиқдирләр. Онлар никаһа дахил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүгүглардан истифадә едирләр.
2. Никаһ, никаһа дахил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә башлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дөвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүгуғуна малиқдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәқбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүгүгу вар.
2. Һеч ким өзбашына олараг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вичдан вә дин азадлығы һүгуғуна малиқдир; бу һүгуға өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәкликдә вә ја башгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы дахилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүгуғуна малиқдир; бу һүгуға манеәсиз олараг әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дөвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јармаг азадлығы дахилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч јығынчаглар вә ассосиасијалар азадлығы һүгуғуна малиқдир.
2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиасијаја гошулмаға мәчбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дөвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә иштирак етмәк һүгуна малиқдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дөвләт хидмәтиндә гуллуғ етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмағ һүгуна малиқдир.
3. Халгын ирадәси игтидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һүгуу вә ја сәсвермәнин азадлығыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мүтамади вә сахталашдырылмамыш сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими социал мүдафиә һүгуна вә милли сәләр вә бејнәлхалғ әмәкдашлығ јолу илә вә һәр бир дөвләтин структуру вә ресурсларына ујғун оларағ онун ләјагәтинин мүдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн игтисади, социал вә мәдәни саһәләрдә һүгуларә малиқдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәраити вә ишсизлиқдән мүдафиә һүгуу вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ајры-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һағгы алмағ һүгуна малиқдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр социал мүдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин ләјигли доланышығыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәнилмәси һүгуна малиқдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмағ вә өз социал марағларыны мүдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифағларына дахил олмағ һүгуу вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мүтамади мәзунијәт һүгуу вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, кејим, тибби хидмәт вә лазыми социал тәминат да дахил олмағла һәјат сәвијәси һүгуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллиқ, дул галма, гочалығ вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һүгуна малиқдир.
2. Аналығ вә ушағлығ хүсуси гајғы вә јардым алмағ һүгуна малиқдирләр. һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушағлар ејни социал мүдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һүгуу вар. Ән азы ибтидаи вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидаи тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмағ имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин габилијәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мүјәссәр олмалыдыр.
2. Тәһсил инсан шәхсијәтинин там инкишафына вә инсан һүгулары вә әсас азадлығларә һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халғлар, ирги вә дини группар арасында гаршылығлы аңлашманын, дөзүмлүлүјүн вә достлуғун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азашлы ушагларынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүжә малиқдирләр.

Маддә 27

1. һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмағ, елми тәрәғгидә иштирак етмәк вә онун фәјдасындан истифадә етмәк һүғугуна малиқдир.
2. һәр бир шәхс мүәллифи олдуғу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүғугуна малиқдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олунмуш һүғуг вә азадлығларын там тәмин олундуғу социал вә бејнәлхалг дүзүм һүғугу вар.

Маддә 29

1. һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдуғу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыыр.
2. Өз һүғуг вә азадлығларыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудийјәтләрә мәруз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүғуг вә азадлығларынын танынмасы вә һөрмәт олунмасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлағи, ичтимаи асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәғсәдилә тәјин едилмиш олсун.
3. Бу һүғуг вә азадлығларын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дәвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олунмуш һүғуг вә азадлығларын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшғул олмағ вә ја һәр һансы һәрәкәти төрәтмәк һүғугунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
